

הרב אברהם ישראל כהן שליט"א
רב ומו"צ בבית שמש

לאסוקי שמעתתא

גיליון מס' 87

מהלכות ודיני בחירת אתרוג

דברים הפוסלים באתרוג

חסר לאחר שנקטף מהעץ
אתרוג שנחסר לאחר שנקטף, נפסל לברכה
ליום הראשון.

חסר לפני הקטף

נחסר בעודו מחובר על העץ, והסימן לזה
שנעשה ע"ג החסרון כמין גלד, ופעמים שהוא
בצבע ירוק, ונראה כשריטה מקוץ, אינו נפסל
מכך.

נכנס קוץ ויצא, וספק אם נחסר

אם יש נקב באתרוג מחמת שנכנס בו קוץ,
אנו חוששים שנחסר משהו מגוף האתרוג
ונפסל בכך. ואם ניקב בלא חיסרון כלל, אינו
נפסל אלא בנקב המגיע עד חדרי הזרע של
האתרוג. (שו"ע או"ח סי' תרמח ס"ג)

נקודות שחורות

מצוי באתרוגים כמה מיני נקודות שחורות:
א. סתם לכלוך, או התחלת עובש (יורד ע"י
מטלית לחה), ב. עובש מגוף האתרוג ואינו מתנקה
פוסל את האתרוג (הליכות שלמה עמ' קצב),
ג. הנעשה מריסוס - ואינו פוסל (מצוי בעיקר
באתרוגים מרוקאים ליד הפיסס), ד. סימן לחור
ואולי אף חסר - ואם ניכר החיסרון אף ללא
זכוכית נחשב לחסר.

עלים - 'בלעטלך'

עלים שעלו באתרוג בשעה שהיה באילן (אפילו
ממראות הפסולים שחור-לבן) אינם פוסלים (ואין
דינם כחזיזית), ואפילו גבוהים על האתרוג (שע"ת
סס"ק כא). ואפילו אם נמצאים בחוטמם
וגבוהים כשר. (משנ"ב סק"ג, מועדים וזמנים ח"ב
סי' קכד). ואם הסיר העלים ונקלף מהאתרוג
פסול ליום הראשון (מדיו חסר).

צבע חום מרוב שפשוף

אם מרוב שפשוף האתרוג נהיה בו מראה
חום, אם נראה כמנומר יש מחמירים (אורל"צ
ח"ד פל"ה ה"א), וי"א שהוא נוי מצווה (חידושי
חת"ס סוכה דף לו).

בדיקת אתרוג בזכוכית מגדלת

לעניין בדיקת פסול חסר או ניקב, הבדיקה
היא בעין אדם רגילה, ואין צריך לראות
בזכוכית מגדלת. (שע"ת סי' תרמח סק"ה, חזו"ע
סוכות עמ' ער, יבי"א ח"ד יו"ד סי' כא אות ז, שו"ת
מייס חיים)

הידורים שונים באתרוג

גודל וצורת האתרוג
לאחר שהוברר שאין באתרוג כל פסול, בהידור
האתרוג הדבר הראשון הוא מראהו הכולל:
צורה, צבע, גודל, נקיות, ויבואר לפרטים מיד.

צורת האתרוג

גידול נאה הוא שהאתרוג רחב מלמטה,
ובשליש העליון משתפץ כלפי מעלה. (ויש
המקפידים על חוטם ארוך, או גרסל, או גבשושיות
באופן שווה), וכן שיהיה העוקץ כנגד הפיסס.

צבע האתרוג

ישתדל האדם ויהיה האתרוג, צהוב (ונראה שלא
יקח צהוב כתפוז, אלא צהוב בהיר המהול עם ירוק
בהיר) שזהו המהודר ביותר. (ע"פ השו"ע תרמ"ח
סכ"א שהירוק הדומה לעשבי השדה ויחזור למראה
אתרוג כשר, ובאורל"צ ח"ד פל"ה ה"ה), וכן הוא
ע"פ הסוד (תיקוני זוה"ק דף קלד ע"ב, הגר"א
בביאוריו לתיקונים דף סד ע"א, הגר"ח פלאג' בשו"ת
לב חיים ח"ב סי' קסד, ועוד). וצבע לבן או שחור
באתרוג פוסל, וכן ירוק כעשבי השדה שלא
יוכל לחזור למראה אתרוג. (שו"ע תרמח סעי' טז-
כב). ודע שאתרוג שהיה ירוק ואפילו כעשבי
השדה והצהיבו אותו כשר. (ענף עץ אבות עמ'
81)

גודל האתרוג

ישנם אתרוגים יפים מאוד, אך שפסולים
מחמת קטנותם, ואתרוג שאין בו שיעור
כביצה פסול (שו"ע תרמח סכ"ב), ומקובל לבני
ספרד לקחת אתרוג במשקל של לפחות 60
גר'. ואתרוג גדול אין לו שיעור, ורק יזהר
שאינו בו פסול, וכן יזהר באתרוג קטן
שמלכתחילה לא יגיע לאפשרות שיצטמק
במשך החג. (בשם הגר"י שכנזי, ומלכתחילה יקח
אתרוג שאינו גדול מידי ואינו קטן מידי)

נקיות שליש עליון

חוטם האתרוג חמור יותר מכולו, משום
שמקום זה ניכר יותר מגוף האתרוג (סוכה
לה:), ולכן יש הידור שיהיה נקי לגמרי לפחות
בשליש עליון.

בדיקת הידור באתרוג

בדיקת האתרוג להחשיבו כמהודר תעשה
במרחק 30 ס"מ מעיני הבודק. (בשם הגר"י, א,
והגר"ב, צ, והגר"י שכנזי)

דינים שונים בקניית אתרוג

לימוד ההלכות

קודם החג (וכבר מיום י"ד באלול - ל' יום קודם החג)
יעסוק בהלכות ארבעת המינים, ושאר הלכות
החג, שרבים הם. (מגן האלף סימן תרמח)

כשרות על האתרוג

הכשרות על האתרוג חשובה מכמה טעמים:

- שהאתרוג אינו מורכב.
- שאינו ערלה. (וסתם אתרוג אינו בחשש זה)
- שהופרשו ממנו תרומות ומעשרות.
- בשביעית (מקח וממכר, ועוד)

שלא לחסוך בקניית אתרוג

יש שנוזהרים שלא לחפש הנחה או לקבל
בחינם, בעבור קניית המצוות, וכמה שידרשו
ישלם בשמחה. (שער המצוות פר' עקב).
ומלכתחילה אדם יקנה האתרוג מכספו
הפרטי, גם אם מזדמן לו בטובת הנאה וכד'.
(זוה"ק תרומה דף קכח ע"א, כה"ח סי' תרמט אות ד,
תנחומא סי' יח)

איני חפץ באתרוג יקר זה

יזהר שלא יאמר בפיו 'איני חפץ באתרוג יקר
זה' שנראה שמבזה המצוות. (ס' חרדים הובא
בשדי חמד מע' מ כלל קצח)

חשיבות ההידור באתרוג

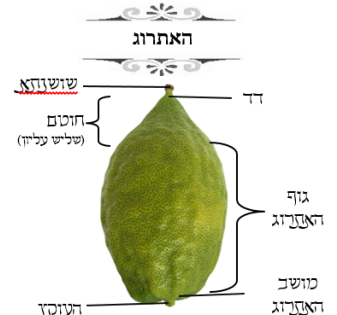
מלכתחילה אם יש באפשרותו, לחפש ולקנות
אתרוג ללא שאלות כלל, נקי ויפה עם צורה
וצבע יפה, ובפרט באתרוג יש עניין בהידור.

זהירות במשמוש האתרוגים

יש להיזהר שלא למשמש באתרוגים, ובפרט
בזמן שהולך לבחור אתרוגים שעדיין אינם
שלו, וכ"ש שלא לקלף עלים ושאר
התעסקויות באתרוגים שאינם שלו, וכן יזהר
שלא להניח על מקום קשה אלא על בדים או
ספוג וכד'.

הידור בקניית אתרוגים של ארץ ישראל

יש מהפוסקים שכתבו שיש עדיפות לברך על
אתרוגים שגדלו דווקא בארץ ישראל. (הובאו
בחזו"ע סוכות עמ' רלו, קול תורה חוברת נד עמ' נו,
בשם הגר"מ פיינשטיין)

לקבלת הגיליון למייל בכל שבוע

ובטל: 8438911@GMAIL.COM 0548412678